

A NOSA GALEGUA

Año XXXIX — Núm. 497

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N.º 376.978

FRANQUEO PAGADO
Concesión 2028
TARIFA REDUCIDA
Concesión 2727

Bos Aires, Agosto de 1955

Día Dos Martires Galegos Encol de Nacionalismo

O 17 de Agosto de 1936 deuse o sinal en Burgos... O sinal foi o chumbo asesiño castelán chantado no corpo prócer do protomártir da galegitude Alexandro Bóveda, esperanza dunha Galiza millor, máis xusta e ceibe.

E como un trebón homicida, ó epilético e imperialista be-rro castelán de "¡Arriba España, una y grande!" baixaron os godos cobrindo de sangue mártir a saudosa xeografía galega. Centos, milleiros de patriotas e demócratas galegos, foron caíndo un a un, baixo o machado falanxista como réprica sanguinienta on povo que cobiza orgaizar a súa vida pol-os vieiros da liberdade e a democracia.

Cuasi que todos os alcaldes e concellais dos axuntamentos de Galiza, deputados e dirixentes dos partidos republicáns e dos sindicatos obreiros; intelectuais, mestres de escola, abogados, médicos, arquitectos; moitidade de comerciantes, industriais, obreiros, campesiños e mariñeiros, foran cobardemente asesiñados polo único delito de seren demócratas, de teimaren unha Galiza nova e forte, rica e culta.

Castela ten man de ferro. É a degorxante Eirexa, reacionaria e teimosa, a nobreza feudal e o exército treidor, confabulados no crime e a opreixón. Pro Galiza, a Galiza eterna, ten esperanza de séculos de sometimento sin entrega do seu tesouro nacional a este poder brutal que procedeu coa máisima crueldade cobrando tintes de eisterminio en razón dierita á vontade total da nación galega de sere libre e soberán.

E pechouse a elíptica enroitada polos precursors. Porque após de tan bárbara matanza, a alma da Raza segue en pé máis baril i ergueita que nunca, alampada pol-o espírito inmortante dos nosos mártires.

Agora estamos a vivir un paréntese de espera. E van xa dazanove anos de anguria. O falanxismo hespañol, moderna versión do imperialismo castelán que segue tripando na nosa Terra, perseguindo o noso idioma e tradicións e aferrollando as nosas xentes, óllase impotente e adocido diante do xermolar pleo da alma galega, convencido do inútele da sanguinienta repreixón, porque se decata, que ren se pode contra a vontade dun povo de sere libre e soberán.

Neste novo aniversario do martireloxo de Alexandro Bóveda que os galegos ceibes do mundo instituímos como o Día dos Mártires en homaxe e afervoadá lembranza de todos os bós e xenerosos que deron o seu sangue pol-a liberdade de Galiza, ó tempo que condenamos acedamente ós verdugos do noso povo, afirmamos bariamente a nosa fé inquebrantabel nos outros destinos da nación galega pol-os vieiros da liberdade e a democracia.

Estraordinaria Audición d' "Recordando Galicia"

A audición radial de "Recordando Galicia" que é dirixida por Maruxa Boga e secudada por Enrique González e Alfredo Aróstegui — os tres argentinos — ó primeiro minuto do 25 de Xuño, Día de Galiza, deu ó eter unha audición de grande xerarquía, pondo en contacto emocional coa Terra dos Galegos emigrados na Arxentina, adheríndose así, a festa grande da patria galega, facendo súas, as arelas patrióticas do noso povo.

A audición radial deu comezo ó primeiro minuto do día 25 de Xuño nun alma de grande solemnidade co prego ós ovintes de pórtense en pé pra escoitar o hino galego cantado pola coral "Terra Nosa" do Centro Ourenán, baixo a dirección do mestre Virtú Maragno. A pós, a directora da audición, Maruxa Boga, con afervoado acento deu a nota editorial plea de fé i esperanza nos outros destinos da Patria Galega.

A seguido, foinos doado ouvir a voce de Doña Virxínia Pereira de Castela, a diña compañeira do noso guicero, nun cáldo mensaxe da muller galega no Día da Patria. E após dun saudoso e fraternal intermeio de mulleres folklóricas argentinas e galegas, foi desafiando pol-o micrófono a emocionada voce amiga de artistas i escritores argentinos: Santiago Gómez Cou, Enrique Muñío, Lolita Torres, Zully Moreno, Luis Arata, María de Villarino, Víctor Molinari e Francisco Luis Bernárdez.

Compre por de noto, que neste 25 de Xuño de 1955, fai dez anos que "Recordando a Galicia", esta valente voce galega apareceu no eter gañando axiña o corazón e a simpatía dos galegos de Bos Aires.

Perante dez anos, sábado a sábado, "Recordando a Galicia" foi debullando no eter, un interminabel ronsel de mullerías e ribeiranas, de alalás e cantigas; eisaltando os feitos e as figuras próceras da nosa historia, todo elo peneirado nun clima de galegitude e democracia.

As nosas louvanzas máis gasalleiras ós amigos de "Recordando a Galicia" pol-a manifiesta audición oferescida e coas felicitacións pol-o novo aniversario, o noso degoro dunha longa vida de cisitos na defensa dos ideais galegos.

O patriotismo de Castela consiste en impoñer o seu espírito, o seu seco sentido da vida a todas as terras de España; e un imperialismo asiático, arrasante.
Lois Porteiro Gareca.

Os que a cotto falamos do nazionalismo, así, con énfasis e con certa satisfacción, debemos aclarar prestamente, cal é o noso nacionalismo, pra non ser tomados como podria suceder, por xentes de moi distinto xeito do que nosotros somos.

Os nazionalismos, teñen os seus orixenes no século XIX na crisis política e económica que a democracia e o industrialismo trouxeron en col da soberanía dos povos. Mellor aínda, o nazionalismo económico atopas as súas primeiras expresións no "mercantilismo" do século XVIII cuílas guerras tiñan como premio a conquista dos mercados e monopolios; exemplo do cal é o tratado de Utrecht. Mais o mundo aínda estaba entón na edá agrícola e rural, situación violentamente perturbada ca chegada do industrialismo; procurouse así trastocar completamente a estrutura económica do mundo facendo menos numerosas e mais grandes as unidades económicas a o mesmo tempo que se tronzaban as barreiras entre elas. Hasta os anos 60 e 70 do século pasado, a democracia cosmopolita na súa nición como o industrialismo, axudáronse mutuamente. Desde entón os ambios trocáron os seus oxetivos e laboraron en direccións opostas. Na primeira parte de expansión o librecambismo procurou o desenvolvemento dos grandes estados, británico, americano, francés, italiano, alemán, etc.

Despós o mesmo nazionalismo democrático que en Alemaña e Italia había xunguido varios estados nun sofo, dispuxose a desintegrar os imperios multinacionais austro-húngaro, otomano e ruso. Páson que cando as nacións chegaron a se industrializar unha tras outra, a competencia exendrada pol-os intereses localistas ergueron o nacionalismo que os historiadores chaman "provinciano" en col da defensa dos intereses dos pequenos grupos nacionais. Dice Tounbee que o movemento do librecambismo británico tal como Cobden o concebira, non foi simplemente unha obra maestra de egoísmo ilustrado pra facer a Gran Bretaña dona do mercado mundial.

Esperaban tamén crear un clima político no que se poidera seguir en paz e seguridá un intercambio mundial de mercancias e servizos, medrando sempre en seguridá e produciendo así en cada etapa unha elevación do nivel de vida pra toda a humanidade. Confíuse en que a democracia defendería a fraternidá e o industrialismo a cooperación universales. Mais sucedeu que así como as pequenas oligarquías mercantiles do século XVIII promoveron guerras pro único fin do desenvolvemento das relativamente pouco importantes industrias de luxo da época; despós as nacións democráticas loitaron entre sí con fins económicos cando a revolución industrial trouxo o comercio internacional, de un troque de artigos de luxo en troque de artigos de primeira necesidá pra vida.

Todas estas disquisicións aparentemente alleas a Galicia, non o son tal, pois a humanidade é un conxunto de individuos rexidos todos por leis comúns, e o desenvolvemento de cada grupo depende en parte o influís en parte no resto dos grupos colectivos.

O nazionalismo galego tal e como Castela o entendía está basamentado en 5 rasos fundamentais: o noso idioma propio, un territorio propio, unha vida económica propia, e hábitos psicolóxicos reflexados nunha conciencia de cultura que xunguido etiolóxicamente no noso espírito, fan un feito concreto mais que unha simple idea. O feito da nación galega...

Pro nós o industrialismo, nazionalismo non se afincou novas

Por Fix Fernández

correntes de índole universalista sin barreiras nin privilexios, desgraciadamente ten que serca o xeito nacionalista, tendo en conta o esténdun nivel económico do povo galego capaz de lle permitir o confort con que a moderna civilización facilita o desenvolvemento das actividades humanas. E digo desgraciadamente porque este sentimento é puramente un alto reflexo e de defensa. En pugna cas nosas aspiracións de colu-la de universalidade n-un mundo mellor, sin oligarquías económicas e baixo da protección de unha democracia non dirixida nin utilitarista. Pol-o demais, en col da economía do povo galego, sería inmensamente estenso o que se podria e debería decir, mais nós referimónos solo a o impacto de un factor universal como é a revolución industrial en parte responsable da xenesis dos nazionalismos no século pasado, e a influencia que tivo no noso recurdir nacional. A situación en franco estado de atraso en que Galiza se ato.

Nóvoa Espón

A partir do 17 de agosto, espón un brillante disito na galería Krayd, Tucumán 533, Leopoldo Nóvoa, nome que xa é mester engadir a historia da nosa pintura moza e potente. Un novo vaor plástico que enceton o difícil camiño do arte con paso seguro, firme, e perfies d'outo creador.

Nóvoa é un pintor fidel a súa época, a cal supón o salto máis dramático i aventurado dado pola pintura en todos os tempos, coa arela de procurarlle roitas vivificadoras, i aínda non enxerguido por moitos. Espírito inquedo, d'ollada ergueita, ten o pulo deste renovar pictórico. Soupo identificarse coa sorprendente dinámica expresiva de planos da plástica moderna, até ficar nela apreixado. I-é ao traveso das formas vangardistas, que Nóvoa nos di o seu mensaxe íntimo de trazos rexos e vigorosos, de proxección euménica.

Leopoldo Nóvoa quér sere fidel a sí mesmo e, por ende, ao espírito da súa Terra. Así é portador dunha pintura dobremente verace, a mellor gabanza que se pode facer a un artista. Nado perto de Pontevedra, onde morou deica o intre d'adolescencia, leva saudoso pol-o mundo empapados os ollos i o corazón de luz, de cor e o ardor do feito da paisaxe física e humana de Galiza.

O Aito do Centro Galego no Teatro Colón

No teatro Colón de Bos Aires, xunguido dunha patriótica moitidade afervoadá, a nosa máisima entidade colectiva, o Centro Galego, celebrou unha función de gala o aito central das xornadas galegas, que con tanto acerto e pra satisfacción da Galiza emigrada, e dos eternos vaores da nosa raza, ven celebrando desde fai algúns anos.

O aito, que tivo unha solemne e patriótica xerarquía, contou coa colaboración do corpo de baile do teatro de vandito, que puxo en escena á fermosa obra de ambiente rural arxentino, "A Estancia", da que é autor o notavel compositor Alberto Ginastera. Após dista aplaudida obra, púxose en escena o baile de fan-fan de Falla o "Sombreiro de Tres Ficos". No entreaito, o Presidente do Centro Galego Sr. Villamarín Prieto, fixo uso da verba pra resaltar a importancia e significación das Xornadas Galegas; nas que se lembran as glorias da nosa Historia e se des-

pou no concerto dos demais povos, xunguido o seu destino o sistema cerril de fatalista organización política, invulnerable a o progreso dos demais estados, obrigou a os seus fillos a buscar o sustento nos países con mellores posibilidades. En troques certos galegos quixeron traer esas posibilidades a propia Galiza pre que os seus fillos non tivesen que emigrar, e así foi xurdindo a conciencia das nosas necesidades propias das nosas posibilidades propias e a obriga de encetar e seguir un movemento de índole propio, autónomo que mirase mais pra nós e menos pra demais, até que algun día chegase en que os demais mirasen tamén en col dos nosos intereses. N-este senso contribuíu o industrialismo na formación d'unha conciencia galega e galeguista.

A democracia, tronzados tamén os primeiros intentos paneuropeos con via universalista do século XIX volcouse nos pequenos grupos de xeito de explotar as súas ideas, conquistas e posibilidades a modo de utilizar con fins localistas. E así é como xurde a primeira República en España e con ela o federalismo semente precursora do noso autonomismo. E como a historia non a detén ninguén, pensamos con lóxico que o pequeno entreacto porque estamos pasando non será mais que o precursor do afinamento definitivo dos nosos dereitos nacionais no conxunto ibérico, movidos pola reacción violenta que sempre sucede a os intentos de sometemento da universal marea en ascenso da nova reestrucción do xénero humano.

Mais o noso nazionalismo, non é somentes eso. Non é somentes o produto xeral do impacto das revolucións industrial e política nos dous derradeiros séculos. En nós xurden crara e bariamente os outros elementos que Castela fincou na nosa conciencia. Elementos de orden cultural como o idioma e os nosos hábitos psicolóxicos que nos lanzan no conxunto xeral como posibles futuros creadores con xa de cultura en sí, senón de fontes de cultura, que é algo así como de antes paivos da historia da humanidade pasar a ser entes creadores da mesma. ¿Qué mais fonda satisfacción pode tér e senti run home que pertenceder a un povo dirixente en vez que a un povo dirixido?

Todo eso en resumo, é pol-o que loitamos os nazionalistas galegos tamén chamados galeguistas e que tivemos en Castela o mestre craro, preciso e insobornable.

Así os fitos culturais que a nosa raza soupo ir sinalando o través dos tempos, afrontando ademais a crescente preocupación dos brexitivos da entidade, de sumar esforzos en col dunha cada vez meirande acción cultural.

Após do Presidente falou o Secretario da Comisión de cultura señor Sánchez Millares pra proctamar a entrega dos premios ós ganadores dos concursos literarios musicales correspondentes o ano 1954.

Na segunda parte, fixeron súa presentación os conxuntos coraes "Bretañas e Rabelas" e "Airiños de Vigo", os que baixo a dirección do mestre Xulio Anta, interpretaron coral coreográficamente brillantes przas do folklore galego.

Como nota destacada da trascendencia deste acontecemento, compre engadir que o mesmo foi transmitido pola emisora oficial L. R. A Radio do Estado.

Commemorouse o Dia Dos Martires

Unha afervoadá manifestación de identificación cos ideais dos nosos mártires constituíu este día patriótico, que tivo por escenario o familiar casal do Centro Ourenés...

Formando a cabeceira de volón, un grande cadro coa conmovedora estampa de "A derradeira leición do mestre", de Castelao, enmarcada polas bandeiras galega e arxentina...

O grande número de concorrentes que acugulaba o salón de ritos do Centro Ourenés desbordando ate os corredores, seguiu con ateneo reverente o desenrollo do aito, nunha expresiva manifestación de identidade...

Adhesións recibidas. Numerosas e significativas foron as adhesións recibidas das entidades galegas, todas elas no noso idioma nacional...

Longas aprausadas recolleron tamén a lectura das adhesións da Federación de Sociedades Galegas e do Centro Lucense. A carta da Federación decía: Non somentes nos adherimos a tan grata e xusta recordación...

Tamen foi recibida con fonda lección a presenza dunha nutrida representación do País de Gales, pais irmán na raza que viñeron a sumar a súa adhesión a data que celebrabamos os galegos.

CORAL "TERRA A NOSA". A Coral "Terra a Nosa", identificada dende sempre co máis puro sentimento patriótico, prestou neste a esta vegada a súa valiosa colaboración neste celebramento...

OS DISCURSOS. Nunha breve presentación, o señor Ricardo Flores destacou o significado do aito como día de loito pero tamén de protesta civil dun povo na loita pola liberdade da súa terra...

As ideas que foron formadas nunha lingua son tan difíciles de expresar nos modos de outra, que unha persoa encargada d'esa tarefa pode moi ben perder a facilidade de expresarse.

UNESCO — Emprego das linguas vernáculos no ensino — páxina 50.

do aito como día de loito pero tamén de protesta civil dun povo na loita pola liberdade da súa terra, e tivo verbas de lembranza garbosa para o forxador da patria arxentina, o Xeneral San Martín, cuxa morte, por rara coincidencia tñña de acontecer neste día que co tempo sería día de loito tamén para Galiza...

Fal logo a presentación do señor C. Conles Tizado, membro destacado do das Mocidades Galeguistas, chegado de entusiasmo e fe nos destinos da Patria Galega. VERBAS DE C. CONLES TIZADO. Comeza decindo que perante moito tempo nos aitos patrióticos, galegos estivo faltando a voce dos mozos galegos e algúns poideron coilar que a idea da galegitude estaba trunca...

pero eis non era así e os mozos estiveron sempre, aquí e na Terra, presentes na loita e mantendo reces os máis firmes ideais da Patria.

Traemos di-a voce dos mozos emigrados e dos que na Terra pensan como nós e non poden espóñer os seus pensamentos. A mocidade foi sempre arredista e hoxe sintonizada con máis forza esa convicción, porque hai unha fronteira de sangue que arreña ao povo galego dese espírito castelán...

No noso movemento — asina despois — hai tres verbas que a veces parecen intocables: galeguista, republicán e home de esquerdas. Verbas que moitos queren esconder a súa inoperancia. Pero os mozos constitúen unha nova conciencia en formación e non poden admitir un valor absoluto a ningunha desas verbas.

Os nenos adquiren unha lingua por un proceso constante de probas e erros, pero moi logo a lingua materna trócase nun hábito adecuado, do a e posición dos órganos da fonación para producir o fonema axeitado...

UNESCO — Emprego das linguas vernáculos no ensino — páxinas 9 e 11.

fiarse a tono coa realidade que vive o noso povo e coas solucións que ele recerama, se é que queren contar co noso respecto e a nos colaboración na loita. De non ser así, a mocidade de Galiza non terá reparos en asumir a súa traición a Patria.

Fina o seu discurso o irmán Conles Tizado decindo que a mocidade non ven soa a lembrar o mestre e o compañeiro desaparecido, senor a súa posición no futuro. O sangue dos nosos mártires estanos asinalando nun linguaxe máis patético o mesmo que xa dixó Rosalía: Pobre Galiza, ti non debes chamarte nunca hespañol.

DISCURSO DE AVELINO DIAZ

En nome da Comisión Intersocietaria pronunciei un importante discurso o irmán Avelino Díaz, que desexaríamos transcribir íntegro, dada a súa importancia, pro a limitación de espazo debemos astraer os seus aspectos máis fundamentais.

Falar dos nosos mártires, di, e como afondar nunha ferida que nos fixeron, pero temos de afondar nela, aínda tratando de sandala e procurando ao mesmo tempo de que non nos volvan a ferir. Mais que reseñar os feitos que custaron a vida aos milleiros dos nosos mártires, compre achar o orixen deses feitos, que motivación lles deu vixencia, que razón as puxo en camiño, que desíño as entendéron, que nos foron os que as realizaron.

Por qué o falanxismo asesiñou aos nosos mártires? En primeiro lugar

anchor e fondura de sentimento, de pensamento e de acción, ollando a un porvir luminoso, en troques de seguir esculcando nun pisado voso de miseria espiritual. Por eso o falanxismo matou aos nosos mártires.

Anaiza o orador as inquedanzas dos nosos mártires en revalorizar as calidades da nosa raza. En escarregar a nosa historia tra vilipendiada, a nosa capacidade creadora, a necesidade de ser donos de nós mesmos, como povo diferenciado, para afirmar que os mártires galegos foron vítimas dun estado de cousas hespañol que ven de moí lonxe, un estado de cousas que tivo expresión bárbara no ano 1936. Expresión na que o falanxismo e o militarismo hespañes fixeron xunto para afogar en sangue as ansias de redención do noso povo.

Foi daquela cando o militarismo hespañol, matando aos nosos mártires e levando despois a nosa xuventude a loitar por intereses hespañes, demostrou que os civís poden ser militarizados, pro, certos mártires non poden ser civilizados.

Uns homes foron os executores materiais do crime, tro, o meirande executor foi o espírito de Castela, a mentalidade medieval castelán, que enraizou tamén en algúns

que sin ser de Castela, deixáronse facer a súa imaxe e semellanza. Esa mentalidade produxo o falanxismo hespañol, que enxendrou esta traxedia, onde os militares hespañes que non sabían máis que perder as guerras gañaron esa manza dos povos indefensos. Foi o espírito de Castela, un espírito vingativo, feito a guerrar e a matar sempre, un espírito de emarguados, de resentidos consigo mesmos, coa súa terra e co seu destino: espírito duro e terco como a terra misma en que se deu, terra que non coñece a gracia dos orvallos, nin sabe dos seus cambios; terra dura que produce xentes duras e feras, sin emoción; terra que dá un desacouge místico, que devén en fanatismo. Terra, en fin, que soa sabe do seu propio cor que transmite as xentes.

Fala das suas andanzas por Castela cando fa as segas, e di: Castela estaría moi ben representada por un pastor; un home que está chamado nun lugar calquera, como se fora un fito no medio do tempo pasado, sentándose co seu caxoto, que é coase o símbolo no que fincan a súa autoridade e a súa xustiza. Baixo o sol incrementemente, ele está quedo, non se move, ou se o fai, móvese no espazo, pro non no tempo; sempre vestido de negro terroso, calado como unha estirpe, está rememando unha tristura ancestral, ou unha xeneira tamén ancestral. Ele pode pasar por heroi, pro a súa heroicidade non lle nasce de si mesmo; é un produto do ambiente en que vive, empurrado pola resecada pobreza da terra castelán, empurrado deica a periferia onde están as terras boas que el, como señor feudal, quere ter submetidas para recibir delas o que precisa, cando é como ele dispoñer. E se non, entra a facer "xusticia" co seu garrote. A banda o orador as súas afirmacións con verbas do escritor castelán Rafael Suarez Solís, que revelan este espírito medioeval de Castela, ese espírito que non rematou cos Reinos Católicos e que sigue a impor a "xusticia" castelán aos povos que desexan ser ceibes.

Remata o irmán Avelino Díaz coa súa brillante disertación decindo que nós non somos recerosos, mais tanpoco podemos fechar os ollos a tanta realidade. Residido que xa vivon o Conde de Gondomar, Rosalía Ponderal e todos es grandes perseguidos de Galiza; realidade que nos están a lembrar os casteláns cos aldraxes e negociacións de cada día. Hoxe Hespaña ten con Galiza debidas de facenda e de sangue. Dóbedas que é mister cobrar con grandeza espiritual. Por elo-fina o orador — o prebrea de Galiza non pode ser resolta con unha sinxela autonomía, senón con unha liberdade absoluta, unha liberdade que asegure o noso porvir fronte a calquer traidoría.

VERBAS DE ALONSO RÍOS. Fechando este aito falon o Segue (Passa a páxina 3)

OS FALANXISTAS DA CASA DE GALICIA telmaron pasar de "mante" a bandeira de Falanxe agachada nunha "inocente" ofrenda froral pousada ó pé do monumento a Rosalía, no pórtico do Centro Galego. Todo isto ben ós da Santa Casa, pois aproveitando que o corpo médico do Centro estaba nese intre realizando un homaxe a nosa gran cantora, pousou desapercebida a súa presenza. Mais chegou o minuto fatal, e aí se quer ver, escopeta... Pousar ó pé do monumento a ofrenda froral de mairas graciosamente portada pola raíña de beleza da Santa Casa e armarse a gran trifula, todo foi un. As hostias voaban que daba xenio vel as I en canto ó ramallo do cont, logo de sere violentamente zamarreado de ciquí pra acclá, un entusiasta patriota posvidor dunhas naturais canto envexábeis condicións de fútbol que xa quixera pra sí e crack Mourillo, plíndoo de voce ¡zás! zorzogúlle semellante pancada que, describindo no ar unha fermosa elíptica, foi a cair todo esmagallado no meio da rúa...

QUE A REAICION CONTRA OS PROVOCADORES FALANXISTAS da Santa Casa foi unánime e o castigo exemplar, non cabe dúbida algunha. Nembargantes, ós provocadores falanxistas aparecéulles un defensor na persoa dun "ente" vociferante, outo de esqueleto, de telmosa e estrina facha de xesuíta hespañol disfrazado de empresario teatral — o mais importante importador de chulos e chulapotas desta praza — quen, pónose a prudente distancia dos que estaban a mallar nos falanxistas, berraba como un marrau: ¡Afuera! ¡afuera!, que esta es nuestra casa!... (?)

Probe Galicia, non debes Chamarte nunca española, Que España de tí s'olvida Cando eres ¡ai! tan fermosa.

Transcripción especial pra algúns "perseiros", do famoso libro "Folclore das Novas" de Rosalía Castro. Páxina 243. Editorial Páez, Madrid.

O CARDEAL PRIMADO DAS HESPAÑAS DOUTOR PLA Y DANIEL nunha pastoral publicada recentemente pra consumo interno, encol do baño en público nas praias e piscinas, fai notar que, considerando que o baño é unha práctica hixiénica, que debe realizarse na intimidade, acraza que de facerse en público ten de observarse a máis estrita separación de sexos...

O falanxismo hespañol comezando polos cregos e findando no último dos militarotes, decote están a facer o ridículo. I en canto á práctica da hixiene, existe a boa tradición castelán simbolizada pola "católica" Isabel que estivo "sete anos" sen bañarse... ¡E tan fresca!... LOURENZO FRAGOSO

O Centro Betanzos Festexou o Seu Cincuentenario

O Centro Betanzos, prestixiosa entidade galega está a celebrar o 50º cabodano da súa fundación coincidindo coas tradicionais festas betanzeiras de San Roque, patrono da cidade, cunha xeira de aitos que adquiriron grande brillanteza os que foron realizados no orde seguinte: SABADO 13 DE AGOSTO:

O presidente da institución señor Xosé Luis Fariña, nunhas breves e significativas verbas encol do 50º cabodano da institución e das tradicionais festas patronais da milenaria cidade de Betanzos, deu por iniciados os aitos conmemorativos.

Diante dunha numerosa concurrencia, o señor Rodolfo Prada presentou ó pretixoso escritor e poeta arxentino Víctor Molinari, quen deu unha mañífica conferencia encol do seu recente libro "La poesía en mi itinerario gallego", recollendo o conferencian te moitos aprausos. DOMINGO 14 DE AGOSTO:

Na sede social, México 1660, deuse un xantar de confraternidade asistindo numerosos: mos comensais e ós postres, faláron os señores Antón Suárez do Pazo, Eduardo Blanco Amor e Antón Alonso Ríos, sendo moi apraudidos pola concurrencia. MARTES 16 DE AGOSTO:

O día martes 16 as dez da mañán, a C. D. da entidade, concurreu ó pantón do Centro Galego, no cimitero da Chacarita, pra pousar unha ofrenda floral na campa dos socios falecidos, ofrecendo o homaxe, o membro da Comisión de Cultura, señor Antón Suárez do Pazo, que pronunciou unha saudosa oración en lembranza dos betanceiros que acougan pra sempre en chan arxentino. As 21 horas, na sede social da entidade, celebrouse un aite cívico en homaxe e lembranza dos mártires betanceiros asesiñados aleivosamente polas hordas falanxistas.

Deu comezo o aito, cos hinos galego e arxentino, e, asegurado, o presidente da institución señor Xosé Luis Fariña pronunciou unhas emotivas verbas encol da sinificación do aito a realizarse. A continuación fixeron uso da verba eisaltando a revelante persoalidade dos mártires betanceiros Xosé Novo, Bernardo Miño e Tomás López Latorre, ex alcaldes de Betanzos, os membros da Comisión de Cultura señores Antón Suárez do Pazo e Vicente Abarrategui Paradela, recollendo ambos, moitos aprausos do numeroso público que asisten a este patriótico aito galego. SABADO 20 DE AGOSTO:

As 21 horas do sábado 20 do etc. co gallo do 50 cabodano, esta prestixiosa entidade galega levou a cabo un homaxe a Nación Arxentina, dando comezo o aito cos hinos da Arxentina e Galiza. Aseguido, o señor Rodolfo Prada presentou ó prestixioso escritor e xornalista arxentino D. Manuel Agromayor, quen pronunciou unha documentada conferencia tidoada "Raíces Gallegas en la Historia Argentina", recollendo o traballo.

SABADO 27 DE AGOSTO: Cunha velada artística e danzante, pechouse a patriótica xeira de aitos que o Centro Betanzos orgaizou co gallo do seus cincuenta anos de vida e coincidindo coas tradicionais festas betanceiras de San Roque, patrón da cidade. A parte artística, desenrolouse a cárrago do cadro escénico "Luz gris Freire" do Centro Coruñés, pondo en escena a rídeira comedia en dous aitos, "Un ovo de duas xemas" orixinal de Ricardo Flores, que o público festexou e premiou con aprausos. E como fin de festa, parellas de muiñeira e o conxunto de "Danzas dos Mariñeiros" do Centro Betanzos ó son da milenaria gaita, deron corrido e ledicia os nosos bailes tradicionais.

GRANDIOSO CELEBRAMENTO DO DIA DE GALIZA

Cada ano que pasa, o celebración do Día de Galiza polos galegos emigrados adquire unha meirande resoancia e estase a trocar en faro luminoso que asinala o roteiro do rexurdir da nosa Patria. As xornadas de galeguidade que vivimos os galegos de Bós Aires e de outras cidades de América deixaron no noso espírito unha fonda ledicia, porque nos amosan o longo camiño recorrido, contra toda caste de incompreensións, negacións e aldraxes. Hoxe todos os galegos saben xa cal é o camiño de redención da Patria, sábeno e están a camiñar por ele con paso firme e seguro. E entre todos eles, están os galegos de Bós Aires, figura de adiantada na laboura cultural e política, que están a asinalar etapas manificas na súa misión. Os celebramentos do Día de Galiza foron este ano, pola súa xerarquía, amplitude e significación, unha comprobación evidente dese progreso e constitúen un galardón que podemos exhibir orgullosos como galegos e como patriotas.

Brilante Conferencia do Poeta Galego Eduardo Blanco Amor Fechando as Xornadas do C. Galego

Fechando a xeira de conferencias organizadas polo Centro Galego co gallo do Día de Galiza, pronunciou unha manífica conferencia o poeta galego Eduardo Blanco Amor en cal da poesía de Ramón Cabanillas. Un idioma rico, de finos matices e de espresivos xiros, que falaba de por si solo das outras posibilidades literarias do noso idioma nacional. Prestou un belido marco a esta importante conferencia, que tratamos de resumir nos aspectos máis sobresalientes.

Nun preámbulo o verdadeiro tema da conferencia, analizou o orador a evolución esperimentada no celebración do Día de Galiza e da fonda significación patriótica que ten adquirido hoxe en día. Unha primordial preocupación pola nosa cultura é compartida hoxe por todas as entidades galegas de Bós Aires, que teñen a convicción de que só co cultivo da nosa propia personalidade nacional diferenciada podemos achar os fundamentos dun porvir luminoso para a Terra.

De seguido, pasa a estudar a figura extraordinaria de Cabanillas, o poeta cívico de meirandes proezas despois das inxentes figuras de Rosalía, Pondal e Curros. Cabanillas — di o orador — é un poeta cívico que sin caer en ningún intre no mítico, sabe esaltar as condicións do seu povo e chegar ao seu corazón para esportar os máis rexos e puros sentimentos patrióticos. Existéndoos lonxamente sobre este aspecto da obra de Cabanillas, para destacar que no proceso de recuperación nacional que

está vivindo Galiza, é mester o concurso de todas as forzas materiais e espirituais. En tal aspecto, manifestou, Galiza non pode darse o luxo dunha poesía pola propia poesía, ou do arte polo propio arte. Necesitamos poetas, artistas e pensadores que a xerarquía intelectual das súas creacións, engadan un profundo sentimento e significado galego; que contribúan a espallar e aecer máis rexos en todos nós a conciencia do noso porvir como povo diferenciado. En este senso Cabanillas ocupa sin dúbida o posto máis sobresaliente na poesía galega actual.

Pasa revista a vida de Cabanillas como estudante, secretario de axuntamento e como emigrante, etapas das que sin dúbida o poeta sacou fondos ensinios para a súa creación poética. Analiza tamén a súa obra e destaca como o tema da vida e da roseira vaise convertindo nun símbolo representativo das máis fermosas anxeiras da nación galega.

Refírese tamén a importancia que para a obra de Cabanillas tivo o encenazo de don Enrique Peñaranda, que supo brindar ao poeta a súa amizade, o seu apoio e a súa axuda, sin interferir o máis mínimo na súa obra de creación. Coa súa actitude, Peñaranda entra na inmortalidade da man de Cabanillas, nunha inmortalidade que non lle houberan dado nunca os seus cartos.

Pon de manifesto a necesidade de que este luminoso exemplo sexa seguido polos galegos ricos de Bós Aires, porque a cultura galega, como expresión viva do sentimento de noso povo, ten mester de centos xenerosas que faciliten o seu desenvolto. Galiza ten mester de moitos mecenas que permitan coa súa axuda un desenvolto do noso pasado e o cultivo do noso ser, para achar o pleo desenvolto de todas as posibilidades potenciais do noso povo. Asinala o exemplo xa dado polo irmán Puente que co seu apoio está permitindo a elaboración dunha obra tan esencial como a Historia de Galiza, e fai votos porque ese exemplo cunda entre os galegos ricos de Bós Aires, porque hai moitas outras grandes tarefas que cumprir que necesitan fortes medios materiais. Trai a atención de todos como un feito, polo significado que empecha, pode concourir unha importancia extraordinaria. Lembra cando os galegos de Bós Aires, inzados por aquela expresión de hespañolismo que xurdeu do desastre de Cuba, regaláron a España o cruceiro de guerra "Río de la Plata", que sin pena nin gloria debeu ir a morrer nun perdido desguazadeiro, para trocarse en chatarra barata, es morecéndose tamén sin pena nin gloria o recordo deste esforzo inútil dos galegos. En troques, os galegos da Habana pagaron unha modesta edición do libro Follas Novas, e elo fixo pasar a inmortalidade, xungidos o nome da esgrevia Rosalía, no limiar dese libro, que no tempo dos tempos perpetuará o seu xesto.

CONMEMORAR O DIA DOS MARTIRES

(Ven da páxina 2)
Día do Consello de Galiza, irmán Antón Alonso Ríos, poñendo nas súas verbas a emoción acostumada.

Vimos a rendir hoxe elcui un homaxe — manifesta — e tamén a repetir un xuramento de fidelidade aos nosos mártires, prometéndonos facer namentras vivamos todo o posible por ver realizados os seus ideais, que é decir o ideal de Galiza.

Ten palabras de agradecemento para os representantes galenses que hoxe comparten connosco este homaxe e manifesta que Galiza non ten a sorte dese povo irmán que non be contadas as posibilidades de cultivar a súa propia personalidade, porque viben nunha comunidade humana que consideraría ca. unha grande perda para todos. En troques Galiza ve dificultado o desenvolto da súa personalidade e non está disposta a aceptala, porque de ningún xeito pode aceptar ser un caleo de povos alleos. A cultura é diversidade, son matices, e non un calco uniforme do pensamento. Coa uniformidade destrúense aos povos e a humanidade non camiña e destrúese, senón a unha fructifera convivencia de pensamentos distintos.

Os galegos non somos rencoresos, pero tampouco podemos esquecer o martirio dos nosos mellores homes. Queremos xusticia, porque nos outros nunca podemos entender que os asesinos sean hérois e os asesinados criminales. Un día pódese todos os povos de Galiza crucerán un momento os seus mártires e neste día de homaxe e recordación prolábrase a feliz integración da familia galega, xuntando na súa devoción aos fillos e netos dos mártires e os dos seus asesinos, nos que arderá soio a fé de galegos no futuro da Terra e o afán de labourar pola nosa grandeza.

Noticia das Xornadas Galegas 1955

9 DE XULIO

Os Centros Pontevedrés e Ourense comencan o programa de aitos organizados para o Día de Galiza coa exposición de fotografías de Galiza de C. Moneo Sanz, oportunidade na que o autor disertou en cal das "Posibilidades dun cine Galego".

22 DE XULIO

O Centro Galego inaugura as xornadas galegas con unha exposición de fotografías de Galiza obra dos artistas C. Moneo Sanz, Pedro Otero, Xulio Paínera e J. Veiga Roel, oportunidade na que o Presidente do Centro Galego, señor J. Villamarín Prieto pronunciou un brillante e patriótico discurso.

23 DE XULIO

No teatro Colón, o magno coliseo argentino, celébrase o festival artístico organizado polo Centro Galego, que foi transmitido en toda a extensión por LRA Radio do Estado. En el escoitamos o libro Galego interpretado pola orquesta sinfónica do dito teatro, números do repertorio do seu corpo de baile estable e derradeiramente un gran aito folclórico a cargo dos coros "Brétemas e Peñelas" e "Residentes de Vigo".

24 DE XULIO

Inaugúranse na cidade de Eva Perón as xornadas culturais organizadas polo Instituto Argentino de Cultura Galega, con unha conferencia do director de Cinematografía da Universidade de aquela cidade sobre dun posible cine galego. A Presidenta do devandito Instituto, a escritora argentina María de Villarinho, fixo ademais unha eloquent exposición sobre da laboura que ven realizando esa meritoria institución.

25 DE XULIO

Organizada polos Centros Ourense e Pontevedrés realízase unha velada coa actuación da coral Terra a Nosa e unha conferencia do poeta Emilio Pita, sobre do tema "Compostela na poética de Galiza", que acentou resonantes concertos.

O Centro Galego organiza unha audición especial por Radio O Mundo e a súa cadea de Emisora, na que se transmitiu un mensaxe de Otero Pedraio para os galegos de Bós Aires.

O Centro Lucense organiza unha audición especial por Radio Portefaia, na que se escoita música galega e unha conferencia do poeta Eduardo Blanco Amor.

As Mocidades Galeguistas rinden homaxe a Rosalía diante o monumento do hall do Centro Galego, depositando unha ofrenda floral e pronunciando unha arenga o irmán Antón Moreda.

Na prestixiosa galería Witcomb inaugúrase a exposición do destacado pintor galego Graña Lema, que constitúen un merecido triunfo para o artista.

27 DE XULIO

O corpo médico do Centro Galego sumose aos celebramentos do Día de Galiza, pronunciando unha conferencia o Dr. Miguel F. Pastor sobre de "Reaccións anímicas do galgo enfermo", no que fixo gala de fonda

do observador e gran psicólogo. Tamén pronunciou outra conferencia o Dr. Raúl P. Méndez co título de "Función social da maternidade".

28 DE XULIO

O destacado escritor argentino don Victor Luis Molinari pronunciou no Centro Galego unha brillante conferencia en cal do "miragre da paisaxe galega", na que brindou a ouvintes unha visión poética e emocionada da paisaxe galega e de algunhas facetas da alma do noso povo, que impresionaron fondamente o seu espírito viaxeiro cando chegou a nosa terra. Adicou tamén o disertante unha atención especial aos dereitos nacionais de Galiza, a toda pola súa reivindicación, que arriaron longas aplausadas dos presentes.

Na cidade de Eva Perón continuaron os aitos programados polo Instituto Argentino de Cultura Galega, pronunciando unha conferencia sobre do tema "García Lorca na lírica galega", o destacado escritor Eduardo Blanco Amor.

29 DE XULIO

No Centro Galego diserta o Dr. G. Sánchez Guisande, en cal do te-

O Día de Galiza nos xornales

Como en anos derradeiros, os distintos aitos con que os galegos celebramos o Día de Galiza acharon un garboso eco en todos os xornales de Bós Aires, que informaron con amplitude da súa celebración en recolecion en sustanciosas crónicas os aspectos máis sobresalientes de tales aitos. "Noticias Gráficas" rubricou ademais un ha serie de reportaxes sobre do Centro Galego, a institución mutualista meirande de América, nos que destacou a súa múltiple acción a prol da cultura e do rexurdimiento galegos.

Os galegos, tan identificados con este país, o que dimos prominentes figuras históricas, sabemos agradecer o xesto amable da prensa porteña, que sin distincións deu a nosa celebración unha importancia acorde co prestixio acadado pola nosa colectividade, co seu exemplo claro de amizade, civismo e fidelidade aos ideais de redención da Patria.

O Día de Galiza en México

Os galegos residentes en México celebraron tamén afervoradamente o Día de Galiza con unha transmisión radial. Nela fixeron curtas e ardidas arengas patrióticas Lois Soto, Marcial Fernández, Roxello Rodríguez de Bretaña, Xosé Costal, Adela Costal, Milaeros Vázquez, Carlos Velo Carlos Tomé, Horacio Casas, Guillermo Palacia, Elvix Rodríguez e Florencio Delgado Gurrirán.

Na noite do Día de Galiza celebraron un banquete de confraternidade galega, no que vibrou o fondo sentimento de fidelidade a Terra que anima aos nosos irmáns residentes nese país, falando ao "emate" o efecido persoeiro galego Lois Soto, quen se referiu a significación dese celebración, como expresión da vontade de ser, de nación diferenciada que Galiza manifesta cada día con meirande rexedume.

O Día de Galiza en Cidade Eva Perón

O prestixioso e dinámico Instituto Argentino de Cultura Galega organizou na cidade de Eva Perón un as Xornadas Culturales co gallo do Día de Galiza, na que intervieron destacadas figuras argentinas e galegas de outa significación intelectual.

Entre eses aitos queremos far a exposición de fotografías de Moneo Sanz e da súa conferencia en cal das posibilidades dun cine galego; as conferencias de Eduardo Blanco Amor, sobre "García Lorca na lírica galega", de María do Pilar León, sobre do tema "Galiza ceibe, as que seguirán conferencias de Alberte Vilanova, Rafael Dieste e Manuel Agromaior.

Por iniciativa deste Instituto a Universidade daquela cidade comezou un curso de literatura galega-portuguesa, a cargo de escritor galego Alberto Vilanova, que ten esportado un grande interés.

ma "A nosa Galiza inesquecida", na que o orador pasou revista a feitos máis sautes da nosa historia e os seus persoeiros de meirandes proceicións.

30 DE XULLIO

O poeta galego Eduardo Blanco Amor pronunciou no Centro Galego unha brillante e trascendental conferencia sobre da poesía de Cabanillas, cuxa versión damos neste lugar deste número.

2 DE AGOSTO

A actriz vasca María do Pilar Lebrón pronunciou na cidade de Eva Perón unha conferencia co tema "Galiza na emoción poética argentina", recitando poesías de distintos poetas desde país.

5 DE AGOSTO

Nun aito organizado polo Instituto Argentino de Cultura Galega pronunciou unha interesante conferencia o escritor argentino Víctor E. Molinari, na que espuxo unha belida interpretación da paisaxe galega.

6 DE AGOSTO

Os centros Pontevedrés e Ourense fechan o ciclo de aitos organizados co gallo do Día de Galiza, inaugurando a exposición de fotografías de Galiza obra do profesor Xulio Paínera, quen ademais fixo unha belida conferencia sobre de as súas impresións na visita a Terra dos seus pais. Aituu ademais a coral Terra a Nosa interpretando fermosas cancións do seu selecto repertorio.

O DIA DE GALIZA NAS RADIOS

Acorde co prestixio acadado polo celebración do Día de Galiza, as radios de Bós Aires adicaron está ano unha atención especial a nosa festa, recolecion nos seus programas música, conferencias e crónicas alébricas a nosa festividade. Entre eses programas adicados a recordar e esaltar as cousas galegas, queremos destacar a:

L R A Radio do Estado, que transmitiu o aito do Centro Galego no teatro Colón, en toda a súa extensión.

L R I Radio O Mundo e a súa cadea de emisoras, que transmitiron un programa especial do Centro Galego, no que se leu un mensaxe en galgo de Ramón Otero Pedraio, grabado esencialmente en Galiza.

L S 10 Radio Libertade, transmitindo un programa especial de "Galicia Emigrante".

L S 5 Radio Rivadavia, que transmitiu un programa extraordinario da audición "Recordando a Galiza", que celeron dese xeito os seus dez anos de laoura fructifera e prestixiosa.

L R 9 Radio Antártida, onde o dinámico "Tacholas" irradiou unha emisión especial da súa audición "A Voz de Galiza".

L S 4 Radio Portefaia onde se escoitou unha audición de música galega polo coro do Centro Lucense e unha conferencia do poeta Plance amor.

L V 5 Radio Libertador, de Mendoza, que irradiou unha conferencia do Dr. G. Sánchez Guisande, evocando a Galiza e destacando o significado de Compostela como foco de cultura medioeval.

O Día de Galiza en Mendoza

O grupo de galegos residentes en Mendoza sempre se caracterizou polo seu fervor de sentimentos a prol da Patria e pola emociosa laboura desenvolada para a divulgación e revalorización dos nosos problemas. Esté ano organizaron tamén varios aitos para celebrar douadamente o Día de Galiza. Entre eles queremos citar a audición radial por Radio Libertador, na que o Dr. Sánchez Guisande fixo unha evocación de Galiza e de Compostela como focos de cultura de irradiación universal na idade media.

Organizaron tamén un aito bastante quiete, que contou coa presenza de numerosos persoeiros. O seu remate pronunciaron sentidas verbas o señor Antonio R. Casal, xosuí de Uruguay n-aquela cidade, o irmán Fij Fernández, ex-presidente da Irmandade Galega de Bós Aires, que se achaba de paso en Mendoza, un representante catalán e outros persoeiros da Irmandade Galega de Mendoza.

Lea e suscribase a "Galicia Emigrante" A Gran Revista Galega de América T. E. 27-4311

O Día de Galiza en Rio de Janeiro

A Casa de Galiza do Río de Janeiro, que en realizando unha grande laboura na mobilización dos galegos residentes no país veiciño a prol dos problemas nacionais da nosa Terra, estivo tamén presente no celebración do Día de Galiza, organizando unha xeira de aitos culturais e artísticos os días 9, 25 e 31 de xulio, nos que pronunciou unha interesante conferencia o Director de Cultura da entidade, señor Avelino Fernández Rivera.

Ala Galeguista publicou un vibrante manifesto espesendo as aspiracións de Galiza como povo diferenciado, como nación que debe gozar da necesaria liberdade para orientar os seus roteiros, e facendo un chamado a todos os galegos a traballar por ver realizadas esas anxeiras, postas de manifesto no plebiscito do Estatuto, que reverdecen día a día en todos os aitos onde os corazóns galegos vibran ao conxuro do nome e do recordo da Terra Nai.

PRINCIPIOS DO GALINGUISMO

- 1 - Galiza, unidade cultural.
- 2 - Galiza, povo autónomo.
- 3 - Galiza, comunidade cooperativa.
- 4 - Galiza, célula de universalidade.

A NOSA TERRA

(NUESTRA PATRIA)

Déspotas insensatos,
forzá, forzáde grillos
Pode oprimir e ferro
Un corpo enfraquecido;
Mais as nobres ideias
E gloriosos instintos...
Ees... non pode non o duro
ferro,
Nin a morte extinguias.

EDOARDO PONDAL

Año XXXIX — Núm. 497

Bés Aires, Agosto de 1955

Redacción - Administración: Rúa BELGRANO 2186

FIESTRA â TERRA

O BON CAMIÑO

Que Galiza esperta da preguiza colectiva, do esceticismo conformista a que foi levada pola colonización alleira centralizante, parés amostralo a crecente preocupación que se observa en caseque todos os círculos vitales do noso país.

Derradeiramente compre observar nos nosos xornales, saú abeles enfoques de como teñen de se ourentar i-estimular os diversos aspectos da nosa vida económica; i-o que máis nos satisfai, amostrándonos que se está o encetar o bon camiño, e o intento de coordinar, centralizando os illados esforzos que, encolda industrialización da Nación Galega, teiman levar a cabo algunhas corporacións económicas, superando deste xeito, non sómentes un localismo serodio i-esterilizador, senon tamén, a ficción provincialista que, imposta polo Estado asovallador, esnaquiza a vida económica galega, orixinándolle problemas que lle non permiten axeitado desenrolo.

Galiza é unha unidade económica, xeográfica, cultural, etc. e desta base tense de se partir, pra estimular e fomentar todo tanto con calquera distes aspectos da vida galega teña relación. Emporiso que hoxe temos que aplaudir sin reservas, o proieto da "Cámara de Comercio" da Cruña, que patrocina a creación do "Instituto Galego de Fomento Económico", doutando de funcións técnico-organizativas, a prol da creación de novas fontes de riqueza, e da tan necesaria industrialización da nosa Terra.

Confiamos en que esta patriótica iniciativa, non poida malograda a teima antigalega dos xerifaltes do centralismo estruturador, secundados por desgracia moitas veces, por galegos traidores á Patria; que vendidos o mouro, soio atenden o seu medro persoal, e fan posibel que Galiza sexa dominada por alleiras xentes de inferior mentalidade.

APRIQUENSE O ROMANCE

O seu regreso dos Estados Unidos de Nordeamérica, o Ministro de Agricultura do Governo español, Sr. Cavestany, fixo algunhas declaracións ós xornalistas decindo entre outras cousas: "A independencia económica e social que dito país conquireu pra os seus agricultores, costitue un dos maores triunfos no fortalecemento do conxunto da riqueza nacional; mantendo a iniciativa privada —engadeu o Ministro— o sentido colectivo conque se desenrolou ista economía, fixo posibel un promedio envexabel de ben estar xeral".

Si Sr. Ministro, eis ahí os resultados dunha lexislación axeitada o medio onde ten de se aplicar, que fomenta o adianto técnico, e por remanencia a outa capacidade produtiva do granxeiro nordeamericano. En troques desto, que triste panorama económico oferece a nosa agricultura, que pro caso e o que a nós nos intresa, anquilosada en arcaicos xeitos de explotación, namentras o Estado español, representado iste intre polo Sr. Cavestany, Ministro de Agricultura, que gaba os métodos agrícolas da gran federación das barras e das estrelas, non foi, non é, nin será, endexamáis, capas de "apricarse o romance", como diría un clásico labrego dos nosos agros. Iste mesmo "Ministrillo", xenuino representante do Estado asovallador, que agora ella con admiración a riqueza agrícola dun país, que sempre tivo pros seus labregos a mellor disposición de axudalos con leises xustas e acertadas; e o que non fai moitos anos, nun aito agrario en Valladolid, ó ser erguido o racionamento dos produtos agrícolas, declarou enfáticamente: "que os campesiños había que protexelos, asegurándolle pras suas colleitas prezos mínimos retributivos"; e así se fixo cos cereaes casteláns, cos arroces valencianos, coas remolachas de Aragón, etc., pero esquecéndose, como sempre, dos nosos agricultores que, namentras pagaban por ises artigos prezos mínimos, tiñan que vender as suas patacas a oitenta céntimos; despois de haber pagado as sementes a 4.50 pts., o carro de abono orgánico a 150 pts. etc.

Pero, pra que lle dar máis voltas a cuestión, os problemas galegos hai que enxergueolos con criterio realista, i-a realidade amostra como único vieiro de solución a total separación de Galiza do Estado colonialista que a ten asovallada. Cando elo aconteza, ecais un día chegue de volta de Galiza, os hermos de Castela, un Cavestany calquera, admirado do progreso da fartura e prosperidade dos nosos eidos.

Os de Castela, imperialista, queren impoñer o seu idioma mais aló das terras onde se fala desdo berce; os catalás afirman o seu, dentro dos límites da sua rexión. ¿Qué dirían os de Castela se lles obrigasen a falar catalán en Guadalajara? Os galegos inda temos que pedir permiso pre falar galego na casa, autre nós, e chegamos a un mitin e xurde un cacique, ou un esperantista, e di: "en castellano".

Lois Porteiro Garcia.

"Galicia Emigrante"

Por Ramón de Valenzuela

Finda de saír do prelo o número 12 de "Galicia Emigrante" e con esta entrega mensual, chega a mañífica publicación, ó seu primeiro ano de vida. E nembargantes a sua curta existencia, é hoxe a gran revista galega que sen saírse do estrictamente galego, pola sua calidade artística, literaria e outos ideais que defende, intresa nos meios arxentinos, e de xeito particular, nas xentes de castela galega.

Este número, como os anteriores, trai unha fermosa portada de Seoane, colaboracións de Lorenzo Salvadores, Cosme Barreiros, Víctor Luis Molinari, González Carballo, Luis Tobío, Ramón Cabanillas, Núñez Búa, Arturo Cuadrado, Luis Estévez, Ademais, dibuxos de Cebreiro, Maside, Seoane e Nóvoa.

Felicítamos a dirección da entranabel "Galicia Emigrante" i-arelámoslle longa vida, para prestixio do noso país nestas terras do Plata.

ESTAMPAS

GODOS E MOUROS

Nas estampas que estamos facendo non atopamos ningunha que nos cubra estes tempos de bretema que apreixan a Galiza dempois de ser vencido o derradeiro rei suevo por Lecovixildo.

A Península queda redondeada polo poderío visigodo. Foron sucedendo reis e cando se chega a Witiza podese considerar que a Hispania dos románs, está unida, como modernamente decimos en un Estado.

Lecovixildo comenza o seu reinado no ano 568; D. Rodrigo fina o seu no 711.

Cando morre Suintila xa non había anaco que non pertencera á citada monarquía.

Wamba ten man de ferro e quer facer coas espadas o que non deu feito a cireza cos concellos de Toledo; xunquir homes e pobos, mesetas e ribeiras. Na provincia galega, Xan Deza e Marlorico somentes eran unha lembranza, mais. A unidade hispánica non tiña consistencia. Unha lei militar de servicio obrigatorio non podía faguer que o río miúdo desembocase en Toledo.

Hespaña era una, grande y libre cando apareceron os árabes e a conquistaron en termo de deus anos, que, cos meios de aquel entonces, responden a unha invasión que hoxe durara oitos días.

Sin esa grandeza de cabezudo de corpus o caso podería ben ser outro.

Se na Galiza estiveran os descendentes de Rechiario aerador de unha monarquía organizada, non terían que ir aos montes pra forma partidas arredor de D. Paio.

A verdade é que cando na Hespaña se remata de consumir a invasión; cando se ve brutalmente ferida moral e materialmente, cando os xinetes mouros e procorren de unha veira a outra e se van instalando donde Zaragoza a Sevilla, dende Coimbra a Valencia os soberáns da media lusa en ese mesmo intre, é cando en Galiza se empezan a abiscar os prolegómenos do seu nacemento como nación importante.

Arredor de D. Paio se diron as primeiras batallas contra dos mouros, e Don Paio estaba arro-Galiza era independente cando Hespaña era Califato

Galiza independente, sempre e grande, sempre é capaz, sempre pode, en serio, facer grandes cousas.

Cando no ano 757 morre Alfonso I o Católico que estableceu a capital en Lugo, non restan en Galiza domiñadores musulmáns. As invasións posteriores, foron somentes razias.

Alfonso II sobe ao reinado, despois de outros varios reis pouco importantes e, dende a sua capital, Oviedo, ten noticia do descubrimento de Santiago dos restos do Apóstolo.

Comenza agora en Galiza unha época de vitalidade, de grandeza. Unha verdadeira etapa galega.

O Centro Pontevedrés Escolleu Novas Autoridades

O 23 de xullo ppdo., o Centro Pontevedrés en Asamblea xeral escolleu novas autoridades sendo proqramados os seguintes directivos:

Presidente, Manoel Pazos; vicepresidente, Euxenio García; secretario, Cándido Rey; prosecretario, Vicente Velazco; tesoureiro, Xosé F. Alegre; protesorreiro, Hilario López; Vocais Titulares: Xosé Ma. Ferreiro, Eduardo Díaz, Xosé Cascallar, Manoel Casal, Roxelio Calviño, Antón Rodiño, Alfredo Magdaleña, Manoel Ucha e Darío Cobas.

Comisión Revisora de Contas: Xosé Balandrón, Xosé Souto, Faustino Iglesias e Liño Vila verde.

"Maturidade"

DE PURA VAZQUEZ

"Maturidade", "Edición Galicia" do Centro Gallego, é o primeiro libro de Pura Vázquez que nos é doado coñecer. Por noticias sabemos que ten publicadas outras obras de poesía, algunha en castelán. Non enxerguemos, digamos de paso, a estas outuras, a teima d-escreber en fala allea en figuras relevantes da lírica actual de Galiza. ¿Non teñen elas a responsabilidade dunha conquirida personalidade poética no mundo, que idealmente nos doa categoría de povo ceibe? Tal conducta constitúe, unha flagrante treición a nós mesmos, sempre con resultados espirotoas mostrenses, porque somentes se acada a obra sustancial, madura, na verba que se leva dentro e chouta nas veas. A obra de arte necesita a saiva da veracidade para sere tocada pol-a gracia da creación. Velaí "Maturidade", emocionada e vigoroso mensaxe poético, medularmente galego, d-auténtica veracidade, d-abondo para proclamar a xerarquía dun poeta.

Lendo esta obra, lembramos unha definición do poeta debida a Xohan Ramón Ximénez. "Un poeta —di— non é senón un home descontento que trastorna o mundo a sua cobiza, que troca para ele i-os demáis o aspecto da creación". Pois ben, Pura Vázquez cecáis supera esa concepción. O noso poeta, fidele ao seu sangue, ama profundamente a Galiza i-a sua dór —elementos esenciaes de "Maturidade". Pura Vázquez leva dentro de sí a paisaxe física e humá de Galiza, i-as expresións dela, até as máis mínimas, reviven transfiguradas en seres d-ensofación melancónica, a sua semellanza, con unha orixinalidade potente e invulnerable. O mesmo na temática de caitación ouxetiva da paisaxe física e humá do chan nativo, como nos gallos xurdidos da sua ricaz intimidade, da sua i-alma. E dende o dorido pórtico rosaliano, con que abre o libro, até a derradeira páxina, a paisaxe é recriada en dinámica e gamas impares, no xogo de luz e sorna de cada hora, nun ar de armonía cósmica. A unidade perfeita dos gallos coas suas fluencias, pon de noto o fondo senso do arte e da beleza en Pura Vázquez. Así o percebemos nidiamente, por exemplo, nos poemas "A espelunca do Tempo", onde a paisaxe toma aspectos fisonómicos de infantes, postos coma esfínxes impasibéis diante o zozobrar cósmico do poeta: o ceo, o mar, as montañas...

"Maturidade" é un libro de intesidade galega, poucas veces acadada. As suas notas sensitivas esenciaes,

de fondo senso telúrico e pantelista, son as constantes da máis outa lírica de Galiza: A saudade, a soedade i-a melancolía, o hábito cerne do poeta Pro, ¿non serán no fondo as tres a mesma cousa?

Para Pura Vázquez, a saudade e nada da dór primixenia do home, cando sente a conciencia de si mesmo Parece sere que a saudade é o herdo céltigo que mancou o noso esprito facéndose o centro de gravidade do ser galego. Craro, o poeta sofre i-alédase da saudade de Galiza, que zuga en dous sentidos: un pondaliano i-outro rosaliano, a saudade do sangue i-a saudade do amor dorido. A primeira, ripa do ser primixenio, da i-alba da nosa conciencia de povo a rentes da historia. A segunda, do derradeiro reencontro de nós mesmos. No cadro da nosa literatura as duas enfiian a verdadeira historia de Galiza, i-ambas alentan o ideal da nosa redención. Aquela, panteista e pagán, treme velaí i-eterna no bosco bañado pol-o luar, misteriosamente ensomado i-arreguizado pol-o baile místico. Nos acendidos cumios, nos caes pervive o rito antepasado, coma o símbolo dunha caste inmorredoiira. No melancónico sol-por, cando o sol carcome "a sua brasa derradeira no altar crecido das montañas". Ou na beiramar frente a inmensidade do océano asolagando os seus sentidos vixiantes... Alí vai o poeta transido, amergullado de soños, de soedades e silenzos antergos, esperta a intución reveladora, na procura das suas raíces.

I-esta, a segunda, de maior intensidade, latexa emocionante en múltiples gamas ao longo deste libro transcendente. Diremos en síntese —a falla d-espacio impídemos estendernos— que é a voce do feitizo da nosa Terra i-a dór de non poñila, porque a pesada lousa dunha historia contraria a natureza, esmaga de cote esa arela. E a saudade da liberdade de Galiza, que fai estalar ao poeta neste intre de terror cos bavileza de bardo:

...Apuñar nas endebres maus
[a teima do rexurdimento
que xace empocirado nos intimos
[lmos, co pavio
tremelante batido pol-as maruxias
[alobres.
...Aventar os bafos da cobarde
[espera aldraxante,
xurdindo no derradeiro lampo das
[fogueiras
acesas lanzas, na lumieira ergueita
[da liberdade.
B. SOUTO.